

Allas rätt till ett gott liv

Vänsterpartiets avvikelsebudget för Linköpings kommun 2018

Strävan efter ett jämlikt samhälle	2
Alla behöver en bra start.....	3
Tidiga insatser är sociala investeringar	3
Rätt till förskola.....	3
Rätt till en pedagogisk fritid	4
Rätten till en sund arbetsmiljö	4
Rätten att välja sin könsidentitet och att värna sin integritet i skolan.....	4
Kommunen som arbetsgivare	4
Jämställda löner och arbetsvillkor	4
Bekämpa diskrimineringen på arbetsmarknaden.....	5
Arbetstidsförkortning på försök.....	5
Jämställdhetsperspektiv vid upphandling	5
Vita jobb	6
Miljö för framtiden	7
Hållbar utveckling av staden, tätorterna och landsbygden.....	7
Miljö och klimat.....	7
Cirkulär ekonomi	8
Samhällsbyggnad	9
Bygg mer för fler.....	9
Bygga på landet	9
Sammanställning av förändringar jämfört med koalitionen budgetförslag.....	10

Strävan efter ett jämlikt samhälle

Linköping ska vara en kommun där drömmar blir verklighet, inte bara för några utan för alla. För att bli det måste vi sträva efter ett jämlikt samhälle där alla människors förutsättningar och unika förmågor tas till vara och kommer till sin rätt. Vänsterpartiet vill att Linköping ska bli en kommun där könstillhörighet, etnicitet, funktionsvariation, bostadsort och ålder blir en del av en mångfald, inte ett hinder. Så är det inte idag. Linköpings kommun präglas av ett samhälle där den vita, heterosexuella, normtypiska mannen är ideal och alla andra snäppet sämre. För att ändra på det krävs stora satsningar. Alla måste få en chans till en bostad, en chans till självförsörjning och möjlighet till självförverkligande. Den som vill studera ska beredas möjlighet att göra det och den som har behov av en daglig verksamhet ska där igenom erbjudas en meningsfull sysselsättning. Linköpings kommun har ett stort ansvar för att bryta det utanförskap som funktionsnormen sätter.

Att leva med en normbrytande funktionalitet leder ofta till en från samhället omedveten diskriminering. Det handlar om möjligheten att välja sin bostad, att ha fungerande hjälpmedel och möjligheten till självförsörjning. Genom att aktivt arbeta med funktionsvariationer som en tillgång kan Linköpings kommun bryta utanförskap.

Könstillhörighet är fortfarande en av de främsta pelarna i strukturellt förtryck. Personer som inte är födda som män drabbas livet igenom av den ojämlikhet som mansnormen leder till. Redan i förskolan får pojkar mer uppmärksamhet och uppmuntran. Pojkar belönas för aktivitet, flickor för passivitet. Samma sak fortgår genom uppväxten och mynnar ut i ett arbetsliv där kvinnors arbete värderas lägre än mäns och belönas sämre. Linköpings kommun kan, genom ett målmedvetet arbete, bryta denna diskriminering genom rättvis lönesättning och förmåner som är de samma för samtliga anställda i kommunen. Linköpings kommun bör i alla sammanhang vara ett föredöme som arbetsgivare.

Linköping är en kommun som präglas av stor segregation. Stad och landsbygd divergerar allt mer i befolkningsstruktur och inkomst, samtidigt som olika stadsdelar bebos av antingen rika eller fattiga, svenskfödda eller utlandsfödda. Människor i Linköpings kommun måste få arenor att mötas på. För att göra det bör mångfald hela tiden eftersträvas i lokalisering och innehåll. Såväl i skola, omsorg och kulturutövande.

För Vänsterpartiet är det viktigt att alla som arbetar med människor på olika nivåer i kommunen är genusmedvetna, och att barn och ungdomar från tidig ålder möter både män och kvinnor som arbetar i förskolan, skolan och i gymnasiet. Medvetenheten bland personalen om hur gamla fördomar och mönster lärs ut och lärs in är viktigt så att man kan bryta det rådande systemet. Man föds inte till flicka eller pojke, man formas av samhället. Återkommande fortbildning om genusfrågor ska vara en självklarhet för all personal i förskola och skola.

Alla behöver en bra start

Vänsterpartiet vill skapa ett jämlikt samhälle där alla, oavsett förutsättningar, kan leva ett gott liv. Det sociala arvet måste brytas för att inte fattigdom, ohälsa och utsatthet ska föras vidare från föräldrar till barn. Nyckeln till att bryta det sociala arvet är utbildning. Linköpings kommun ska därför erbjuda alla barn en god pedagogisk vardag och se till att inte en enda unge blir utan förutsättningar för att klara grundskolan. Barnomsorg och skola har också ett stort ansvar för att utjämna de sociala skillnader som uppstår till följd av barnfattigdom. Genom att barnens pedagogiska vardag befrias från dolda avgifter och blir tillgänglig för alla barn så byggs trösklar mellan de som har och de som inte har successivt bort.

Tidiga insatser är sociala investeringar

En av samhällets viktiga uppgifter är att ge varje alla barn goda förutsättningar för att få en bra uppväxt och att få utveckla de förmågor som krävs för att leva ett gott liv. Rätt form av tidiga och synkroniserade insatser från samhället kan i många fall förhindra framtida psykisk ohälsa eller andra sociala problem.

I Sverige kostar varje barn samhället cirka 3,5 miljoner kronor från det att hen föds till att hen går ut gymnasiet. Frågan är om dessa pengar används på bästa sätt och om barn med särskilda behov får rätt insatser så att den investering som görs förvaltas.

Barns förutsättningar att lyckas i livet påverkas av en mängd faktorer, såväl ärftliga och miljömässiga som enskilda livshändelser. Samhället försöker genom en rad olika insatser att kompensera för dessa olika förutsättningar. Att så tidigt som möjligt hjälpa barn och unga som har problem är bra för barnen, familjen och för samhället.

För att barn och unga ska klara sin skolgång krävs att var och en får tillgång till de resurser som krävs. Att klara skolan innebär att ungdomarna får med sig de kunskaper som gör att de står väl rustade för livet utanför skolan.

Rätt till förskola

Barn till arbetslösa och föräldralediga ska ha samma rätt som alla andra barn att få vara i förskolan. När det kommer ett nytt barn i familjen så behöver det äldre syskonet mer än någonsin sin trygghet i förskolan tillsammans med andra barn och vuxna. Enligt FN:s barnkonvention så ska samhället alltid sätta barnens väl och ve i första hand. Utbildning är ett område där samhället måste värna om barnen, här har förskolan en viktig roll i att lägga grunden inför framtida skolgång.

Vänsterpartiet anser därför att alla barn ska beredas möjlighet att vistas 30 timmar i förskolan varje vecka. För att detta ska vara genomförbart måste barngrupperna minskas i storlek.

Alla barn i Linköpings kommun ska ha rätt till pedagogisk verksamhet. För de barn som tillfälligt vistas i Linköpings kommun så ska tillfälle ges att ta del av pedagogisk verksamhet. Det gäller även i de fall då föräldrarna är fattiga EU-medborgare som kommer till kommunen för att hitta arbete eller för att tigga.

- Alla barn ska ges möjlighet att ta del av förskolans pedagogiska innehåll. Barn vars vårdnadshavare står utanför arbete och studier ska beredas plats 30 timmar per vecka.

Rätt till en pedagogisk fritid

De flesta barn har tillgång till fritidsverksamhet efter skolan. Denna är dock villkorad av att ens vårdnadshavare arbetar eller studerar. De barn vars vårdnadshavare står utanför arbetsmarknaden är också de barn som har lägst ekonomisk standard. Då de flesta organiserade fritidsaktiviteterna för barn kostar pengar så blir en del barn helt utan strukturerad fritid. Vänsterpartiet anser att alla barn ska ha samma rätt till en strukturerad fritid och anser därför att plats på fritidshem ska vara en rättighet för barn upp till 12 års ålder.

- Alla barn mellan 6 och 12 år ska beredas plats på fritidshem när så önskas.

Rätten till en sund arbetsmiljö

Förskolan är en stor arbetsgivare och en plats där barn och vuxna möts. Ett genomsnittligt förskolebarn har cirka sju förkylningsepisoder per år, till det kommer vinterkräksjuka, rotavirus och influensa. Även om de flesta föräldrar är bra på att upptäcka sjukdomssymtom tidigt hos sina barn, så insjuknar många barn under sin förskoledag. Att personalen inom förskolan löper större risk än andra att smittas på jobbet råder det inget tvivel om. Vänsterpartiet anser därför att det är av stor vikt att de som arbetar i förskolan inte straffas för det i form av karensdagar. Vi föreslår därför att förskolepersonal ska slippa inkomstbortfall för de karensdagar som infaller under vinterhalvåret. Linköpings kommun ska därför ta fram ett system för att kompensera för karensdagar som infaller under vinterhalvåret.

- Förskolepersonalens inkomstbortfall för karensdag kompenseras under vinterhalvåret.

Rätten att välja sin könsidentitet och att värna sin integritet i skolan

Varje människa ska äga rätten att definiera sig själv. Det biologiska kön man föds med behöver inte överensstämma med det kön man upplever sig tillhöra. Linköpings skolor ska arbeta för att värna alla elevers rätt till sin könsidentitet. Som en del i det arbetet ska könsneutrala omklädningsrum erbjudas.

Kommunen som arbetsgivare

Linköpings kommun ska vara ett föredöme som arbetsgivare. Vi ska i och med det vara en arbetsgivare som erbjuder trygghet, flexibilitet och arbetsglädje. Fasta anställningar ska vara norm i Linköpings kommun, vikariat undantag och allmän visstid en anställningsform som fasas ut. Som anställd i kommunen ska man kunna leva på sin lön. Det innebär i sin tur att alla ska ha rätt till ett heltidsjobb, med möjlighet till deltid för dem som väljer det.

Alla människor ska kunna fylla sin tid med meningsfull sysselsättning. Oavsett funktionsnivå så ska man känna att man är en del av samhället och att det man gör är meningsfullt. För att åstadkomma det krävs det att fler arbeten skapas. Dessa arbeten måste vara spridda över kommunen och en stor del av dem ska innehålla handledning för att komma in i ett yrke, eller för att få stöttning så att meningsfullt arbete kan utföras.

Jämställda löner och arbetsvillkor

Vänsterpartiet arbetar för att kommunen ska ta ansvar för att den kollektiva lönediskrimineringen mellan män och kvinnor upphör. Vi kan göra mycket på kommunal nivå, då 80 procent av de anställda inom kommuner och landsting är

kvinnor. Vänsterpartiet stödjer de fackliga kraven för höjda lägstalöner och befattningslöner. Lika lön för likvärdigt arbete är vårt mål. Det är idag en realitet att många inte kan leva på sin lön och att klassklyftorna ökar. Med bättre villkor och höjda löner för de lägst avlönade i kommunen ökar trycket för att även den privata omsorgssektorn höjer sina löner.

Arbetsvillkoren för män och kvinnor skiljer sig åt på fler områden än lönen, det handlar om vilka som får arbetskläder, har de tryggaste anställningarna och har karriärmöjligheter. Vi vill att Linköpings kommun ska vara en feministisk arbetsgivare som aktivt synliggör och motverkar könsorättvisorna i arbetet.

Bekämpa diskrimineringen på arbetsmarknaden

På kommunens arbetsplatser ska det inte förekomma någon diskriminering. Personalens sammansättning ska avspegla det omgivande samhället. Vänsterpartiet anser att flerspråkighet och flerkulturell erfarenhet ska ses som en merit vid anställningar. Personalen, framförallt cheferna, ska få utbildning i diskrimineringsfrågor. Linköpings kommun ska vara en förebild när det gäller att anställa personer med funktionsnedsättningar.

Arbetstidsförkortning på försök

Många anställda i Linköpings kommun arbetar inom omsorgssektorn. Det kan vara ett fysiskt eller psykiskt tungt arbete där många tvingas till deltidsarbete för att orka. Vänsterpartiet anser att alla ska orka arbeta heltid, men anser därmed att det nuvarande heltidsmättet inte är lämpat för dem som har de mest krävande arbetena. Under budgetperioden vill vi således inleda försök med sex timmars arbetsdag. Till att börja med vill vi påbörja ett försök med sex timmars arbetsdag för socialsekreterare inom socialkontoret, och personal på ett kommunalt äldreboende. Delade turer ska fasas ut under budgetperioden. I takt med att utförarna inom omsorgen blir färre underlättas detta.

- Försök med sextimmars arbetsdag
- Delade turer inom omsorgsyrkena fasas ut.

Jämställdhetsperspektiv vid upphandling

Offentlig verksamhet upphandlar idag tjänster och varor till mycket stora belopp. För att dessa pengar inte ska gå från det offentliga till privata ägare utan att göra nytta, krävs politisk styrning. Vi kan, genom vårt sätt att styra upphandlingar göra världen mer klimatsmart, mer jämställd och vi kan verka för en rättvisare arbetsmarknad. Vänsterpartiet anser att det är dags för kommunen att våga ta sitt ansvar som konsument och upphandlare.

I arbetet för att skapa ett jämställt samhälle har den offentliga sektorn ett stort ansvar att ta för att främja och skynda på utvecklingen.

Att integrera jämställdhetsperspektivet vid offentliga upphandlingar säkerställer att kvinnor, män, flickor och pojkar garanteras likvärdig service och rättvis fördelning av resurser. Det är också ett sätt att höja kvaliteten på den offentligt finansierade verksamheten.

Linköpings kommun köper varje år varor och tjänster för stora summor. I rollen som inköpare finns det stora möjligheter att ställa krav på leverantörerna för att främja jämställdheten i samhället. Upphandling sker i strikt reglerade former enligt

lagen om offentlig upphandling (LOU) och lagen om valfrihetssystem (LOV). Dessa lagstiftningar är i sig problematiska men då det är dessa som reglerar offentlig sektor är det också dessa som man får förhålla sig till och i den mån det går främja en positiv samhällsutveckling.

Lagstiftningen ger dock upphandlande myndigheter möjlighet att ställa olika krav på leverantören utöver själva tjänsten eller varan. På miljöområdet har kommuner och landsting kommit en bit på vägen. När det gäller att ställa krav på jämställdhet finns mycket stora utvecklingsmöjligheter.

De krav som kan ställas på leverantörer är bland annat att de har en framtagen jämställdhetspolicy, aktivt arbete med jämställdhetsintegrering, att man tydligt visar att man följer gällande lagstiftning, visar på kunskap och kompetens inom området och så vidare.

Att ställa krav på jämställdhet vid upphandlingar är en liten del i ett större arbete. Vänsterpartiet anser att jämställdhet är en faktor som fortlöpande ska beaktas inom upphandling.

Vita jobb

Den ekonomiska brottsligheten omsätter varje år miljardbelopp. En del av detta kommer från offentlig upphandling där oseriösa eller kriminella företag får kontrakt med till exempel kommuner och landsting, som huvudentreprenör eller dennes underentreprenör. Samhällskonsekvenserna av denna brottslighet är mycket allvarliga. Skattemedel hamnar hos kriminella istället för i välfärden. Kriminella företag betalar sällan skatt utan ofta förs pengar ut till skatteparadis.

Människor i en utsatt situation utnyttjas som arbetskraft med dåliga arbetsvillkor. Detta innebär även en press på andra löntagares villkor. Seriösa företag kan inte konkurrera med skumraskföretagen på lika villkor. Erfarenheter visar också att omfattande ekonomisk brottslighet kan innebära att personerna bakom brottsligheten blir maktfaktorer i samhället.

Det finns alltså otaliga orsaker för Linköpings kommun att stärka kampen emot den ekonomiska brottsligheten. ”Vita jobb” är ett framtaget verktyg för att motverka svartarbete och social dumpning vid offentlig upphandling. Vänsterpartiet anser att Vita jobb-modellen ska implementeras i Linköpings kommun, att användas vid upphandlingar, inom budgetperioden.

Miljö för framtiden

Vi måste ändra vårt sätt att leva på planeten jorden, för att på så sätt kunna behålla ett värdigt liv här. Linköpings kommun har en viktig uppgift i att begränsa den påverkan vi har på miljön och på klimatet. De redskap som står till buds är möjligheten att förändra människors vanor för transporter och konsumtion, samtidigt som den förändringen också måste omfatta kommunen som konsument och aktör.

Ägardirektiven för de kommunala bolagen ska justeras för att utgå från ett hållbarhetsperspektiv.

Hållbar utveckling av staden, tätorterna och landsbygden

Hela Linköpings kommun ska kunna leva. Man ska kunna bo och hitta sin försörjning var som helst i kommunen, genom att studera och arbeta. För att det ska vara möjligt så måste kommunen aktivt verka för att merparten av alla som bor i kommunen ska kunna åka kollektivt till närmaste tätort, för arbete och studier. Kommunen bör driva frågan aktivt gentemot regionen som i slutänden äger frågan. I de fall där busslinjer läggs ned ska kommunen ta en aktiv roll i att tillförsäkra sina medborgare ett funktionellt alternativ. Framförallt gäller att gymnasieelever, som inte har körkort eller bil, ska ha möjlighet att förutom att kunna ta sig till skolan, delta i fritids- och kulturaktiviteter utan att alltid vara beroende av skjuts av föräldrar. Effektiva och välfungerande bilpooler måste också uppmuntras och stödjas där intresse att starta sådana finns.

Kommunen ska vara attraktiv för företag som ger arbete inom flera olika branscher. Med hjälp av ett välutvecklat och miljövänligt transportsystem ska företag kunna etablera sig i så många delar av kommunen som möjligt. Detta gynnar en positiv befolkningsutveckling och innebär att arbetstillfällena sprids. Det är dessutom viktigt att näringslivet får en blandad struktur istället för att vara knutet till några få sektorer. Detta minskar sårbarheten vid konjunktursvängningar. Att bygga bostäder och arbetsplatser inom samma område är också positivt ur hållbarhetssynpunkt

Kvinnor som bor på landsbygden har ofta utbildning på en högre nivå än männen, men deras inkomster är lägre. Ett skäl till detta kan vara att arbeten som motsvarar deras utbildningsnivå saknas på hemorten. Ett annat skäl kan vara att kvinnor i högre utsträckning – för att få en rimligt lång arbetsdag inklusive pendling till större orter – ”väljer” att förvärvsarbeta mindre än heltid. Det är också vanligt att kvinnor på landsbygden driver företag, men detta är ofta en sidoinkomst i förhållande till inkomst av anställning, inte den huvudsakliga försörjningen.

- Näringslivskontoret ska ges i uppdrag att särskilt uppmärksamma kvinnors företagande och stödja entreprenörer på landsbygden med rådgivning.

Miljö och klimat

Linköpings kommuns målsättning är att vara koldioxidneutralt år 2025. Det innebär att vi fram till detta år radikalt måste ha minskat våra koldioxidutsläpp. Det är ett högt uppsatt mål, som kräver stora insatser både på energi- och transportområdet. Kommunen och dess bolag behöver satsa mer på solkraft samt påverka privata fastighetsägare i deras val av satsningar.

- Riktad rådgivning ska ges till fastighetsägare.

Cirkulär ekonomi

Vänsterpartiet förespråkar att kommunen i allt högre grad övergår i det vi kallar cirkulär ekonomi. Det innebär en övergång från den linjära ekonomin till den cirkulära där alla produkter antingen bör vara biologiskt nedbrytbara, eller bör kunna återinföras i det tekniska kretsloppet. Politiska åtgärder är nödvändiga både inom EU och nationellt, för att styra emot en cirkulär ekonomi. Det finns nu exempel på kommuner i Sverige där verksamheten börjat ta inriktning mot denna typ av ekonomisk styrning och nu är det Linköpings tur.

Det skulle innebära att många nya klimatsmarta och hållbara förslag kommer kunna se dagens ljus! Vänsterpartiet har redan en rad sådana förslag. Kommunen ska öka och bättre utnyttja solenergi till exempel att bygga en publik anläggning för tankning av elbilar. Vi föreslår att Linköpings kommun upplåter mer plats till olika organisationers insamlingskärl för återbruk i anslutning till återvinningsstationerna.

Vänsterpartiet vill att kommunen och dess bolag ställer krav vid upphandling av byggtreprenader så att bästa energieffektivitet och effektivaste materialåtervinning vid nybyggnation och renovering utnyttjas.

- En utredning ska tillsättas för att utreda hur Linköpings kommun ska kunna övergå till en mer cirkulär ekonomi.

Samhällsbyggnad

Linköping ska vara en kommun som utvecklas. Genom planering och byggnation kan vi också bygga bort segregation och klyftor. Vi vill att Linköping ska ha flera slags boendeformer blandade i våra områden, även på landsbygden. Hyresrätterna behöver bli fler, framförallt billiga hyresrätter för unga och studenter. Vi måste våga ställa krav på byggherrar om att bygga hyresrätter med rimlig hyra när kommunen tilldelar och säljer mark.

Vänsterpartiet anser att det allmännyttiga kommunala bostadsbolaget, AB Stångåstaden, ska ha en stark ställning på bostadsmarknaden. Utförsäljning och lyxreovering löser varken bostadsbristen eller gör Linköping mindre segregerat.

Det behövs hyresbostäder även i kommunens ytterområden, men det förutsätter att mer än bostäder erbjuds. En utbyggnad kring de mindre tätorterna är viktig för att där skapa förutsättningar för kommersiell och offentlig service. En välfungerande infrastruktur är viktig för såväl företag som privatpersoner. Företagare är beroende av att kommunicera med kunder och leverantörer både digitalt och fysiskt via transporter. Till den infrastruktur som möjliggör att vara fast bosatt på landsbygden hör tillgång till matvaruaffär, med möjlighet till gratis och regelbunden hemkörning av beställda varor för den som bor på visst avstånd och inte själv kan köra till och från affären. Lanthandeln ska också kunna erbjuda viss offentlig service, genom att kunder får tillgång till dator och därmed information för dem som önskar. Förskola, skola och fritidshem ska också finnas på rimliga avstånd, så att de yngsta barnen inte behöver skjutas alltför långa sträckor. Hyresrätter på landsbygden bidrar även till ökad livskvalitet med möjligheter att vistas i naturen, bedriva egen odling och enklare djurhållning. Äldre människor som bor i hus på landet som är för stora ska ha möjlighet att skaffa sig en lägenhet i samma område där de bott i större delen av sitt liv.

Bygg mer för fler

Linköpings kommun är i behov av billiga hyreslägenheter, därför vill Vänsterpartiet att Linköpings kommun ägardirektiv till AB Stångåstaden ska vara 500 nybyggda hyresrätter per år fram till 2020. Av dessa ska minst en fjärdedel vara billigare med en sluthyra på under 1400 per kvadratmeter och år. För att stärka bolagets ekonomi så att det kan möta dessa ambitioner så tar vi helt bort kravet på utdelning på 55 miljoner och föreslår en höjning av skatten.

Bygga på landet

Linköpings kommun är mer än sina stora tätorter, därför vill vi att kommunen ger AB Stångåstaden i uppdrag att bygga hyresrätter på landsbygden. I utvecklingen med fler hyresrätter utanför de stora tätorterna ska civilsamhället och det lokala näringslivet inkluderas för att stärka upp samhällsservice och välfärd.

Sammanställning av förändringar jämfört med koalitionen budgetförslag

Skattesatsen för 2016 fastställs till 20,53 procent.

- Värdeöverföring 55 mkr från AB Stångastaden ersätts av skattehöjning; motsvarar cirka 16 öre.
- Vänsterpartiets övriga satsningar motsvarar cirka 17 öre skattehöjning.

Socialnämnden, förstärkning med 4 mkr

- Försök med sextimmars arbetsdag

Äldrenämnden, förstärkning med 7,5 mkr

- Försök med sextimmars arbetsdag
- Delade turer inom omsorgsyrkana fasas ut

Barn- och ungdomsnämnden, förstärkning med 48 mkr

- Möjlighet till 30 timmar per vecka i förskola för barn till föräldralediga och arbetslösa

Möjlighet till fritidshem för barn till arbetslösa och föräldralediga

- Kompensation för förskolepersonalens inkomstbortfall vid karensdag under vinterhalvåret
- Stödinsatser och sommarskola

Kommunstyrelsen

- Utökad rådgivning till kvinnor och företag på landsbygden, 1 mkr